

Anonimizirana različica

Prevod

C-593/21 - 1

Zadeva C-593/21

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

24. september 2021

Predložitveno sodišče:

Cour de cassation (Belgija)

Datum predložitvene odločbe:

10. september 2021

Vlagatelj kasacijske pritožbe:

NY

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Herios SARL

Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Belgija)

Sodba

[...] (ni prevedeno) [številka sodbe]

[...] (ni prevedeno) NY

vlagatelj kasacijske pritožbe,

[...] (ni prevedeno) [podatki o odvetniku vlagatelja kasacijske pritožbe]

proti

HERIOS, družba z omejeno odgovornostjo [...] (ni prevedeno) [podatki o nasprotni stranki v postopku s kasacijsko pritožbo]

nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo,

[...] (ni prevedeno) [podatki o odvetniku nasprotne stranke v postopku s kasacijsko pritožbo]

I. Postopek pred Cour de cassation (kasacijsko sodišče)

Kasacijska pritožba je vložena zoper sodbo, ki jo je 16. januarja 2020 izreklo Cour d'appel de Liège (višje sodišče v Liègeu, Belgija).

[...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno) [preudarki v zvezi s postopkom]

II. Dejansko stanje in postopek

[...] (ni prevedeno) [D]ejansko stanje zadeve in dosedanji postopek je mogoče povzeti, kot sledi.

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo je z nemško družbo Pöensgen sklenila pogodbo o trgovskem zastopanju, na podlagi katere je imela izključno pravico v Belgiji, Franciji in Luksemburgu prodajati izdelke [...] (ni prevedeno) naročitelja.

Leta 2009 je vlagatelj kasacijske pritožbe v okviru ustne pogodbe zaposlila kot plačanega podzastopnika, čigar naloga je bila izdelke, ki jih je distribuirala družba Pöensgen, tržiti na zgoraj omenjenem ozemlju.

Konec leta 2015 in v začetku leta 2016 so med vlagateljem kasacijske pritožbe, nasprotno stranko v postopku s kasacijsko pritožbo in družbo Pöensgen potekali pogovori o tem, da bi vlagatelj kasacijske pritožbe neposredno izvajal trgovsko zastopanje in da bi se s tem povezane dejavnosti nasprotne stranke v postopku s kasacijsko pritožbo prenehale, vendar brez uspeha.

Družba Pöensgen je 8. junija 2016 napovedala odpoved pogodbe, sklenjene z nasprotno stranko v postopku s kasacijsko pritožbo, z odpovednim rokom šestih mesecev, tako da je pogodbeno razmerje prenehalo 31. decembra 2016.

[Vlagatelj kasacijske pritožbe] je januarja 2017 postal trgovski zastopnik družbe Pöensgen in aprila 2017 je bila med njima sklenjena pogodba.

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo je z dopisom z dne 23. februarja 2017 odstopila od pogodbe, ki jo je vezala na vlagatelja kasacijske pritožbe, zaradi izrednih okoliščin, zaradi katerih je vsakršno poslovno sodelovanje med naročiteljem in zastopnikom postalo dokončno nemogoče, to je zaradi prenehanja glavne pogodbe.

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo in družba Pöensgen sta se 22. maja 2017 zlasti sporazumeli za plačilo odpravnine tej nasprotni stranki.

Ker je vlagatelj kasacijske pritožbe menil, da ima pravico do odpravnine zaradi novih strank, ki jih je pridobil za nasprotno stranko v postopku s kasacijsko pritožbo in za katere je ta od družbe Pöensgen dobila nadomestilo, je zoper to nasprotno stranko vložil tožbo za plačilo odpravnine, ki po njegovem mnenju ustreza prometu, ki ga je navedena nasprotna stranka ustvarila v letu 2016 zaradi pridobljenih novih strank.

Prvostopenjsko sodišče je vlagatelju kasacijske pritožbe prisodilo odpravnino.

V izpodbijani drugostopenjski sodbi je ta prvostopenjska sodba spremenjena in je presojeno, da vlagatelj kasacijske pritožbe nima pravice do nobene odpravnine.

III. Kasacijski razlog

Vlagatelj kasacijske pritožbe uveljavlja razlog, ki se glasi tako:

Kršitev zakonske določbe

- člena X.5 in X.18, prvi odstavek, *Code de droit économique* (gospodarskopравни zakonik);
- člen 17(1) in (2)(a), prva alineja, *Direktive Sveta 86/653/EGS z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih* (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 177);
- splošno pravno načelo primarnosti prava Skupnosti nad pravili nacionalnega prava.

Izpodbijani odločbi in obrazložitvi

V [izpodbijani] sodbi [...] (ni prevedeno) je tožbeni zahtevek vlagatelja kasacijske pritožbe [...] (ni prevedeno) zavržen [zlasti iz naslednjih razlogov]:

„Zahtevana odpravnina

Stranki v postopku se strinjata, da je med njima obstajala pogodba o trgovskem zastopanju, ki je v členu 1.11 gospodarskopravnega zakonika opredeljena kot pogodba, s katero je eni stranki, trgovskemu zastopniku, s strani druge stranke, naročitelja, ki ji prvonavedena stranka ni podrejena, zaupana naloga, da trajno in proti plačilu trži in eventualno sklepa posle v imenu in za račun naročitelja.

Trgovskemu zastopniku je izrecno dovoljeno uporabljati podzastopnika. Trgovski zastopnik, [nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo], takrat postane naročitelj podzastopnika, [vlagatelja kasacijske pritožbe], in ga mora prav tako plačati (člen X.5 gospodarskopravnega zakonika).

Ker je pogodbeno razmerje med družbo Pöensgen in [nasprotno stranko v postopku s kasacijsko pritožbo] prenehalo, je pogodbeno podlaga za podzastopanje prav tako prenehala obstajati.

[...]

Zahtevki [vlagatelja kasacijske pritožbe] se nanašajo izključno na odpravnino, določeno v členu X.18 gospodarskopравниh zakonika, do katere ima trgovski zastopnik pravico, pod nekaterimi pogoji, po prenehanju pogodbe o trgovskem zastopanju.

[...]

Preučiti je treba še, ali [vlagatelj kasacijske pritožbe] izpolnjuje pogoje za prisoditev odpravnine. Zakonodajalec je natančno opredelil upoštevne zahteve.

V skladu s členom X.18 gospodarskopравниh zakonika ima trgovski zastopnik po prenehanju pogodbe o trgovskem zastopanju pravico do odpravnine, če je naročitelju priskrbel nove stranke ali če je občutno razširil poslovne odnose z obstoječimi strankami, pod pogojem, da lahko to naročitelju še naprej prinaša velike prednosti.

Iz seznamov strank in izpiskov z zneski provizij, ki jih je predložil [vlagatelj kasacijske pritožbe], je razvidno, da je [ta] razširil nabor strank [nasprotne stranke v postopku s kasacijsko pritožbo].

Zaradi besedila člena X.18 gospodarskopравниh zakonika je poleg tega potrebno, da nove stranke naročitelju še naprej prinašajo velike prednosti, tudi po prenehanju pogodbenega razmerja.

Odpravnina, ki jo je [nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo] prejela zaradi odpovedi pogodbe o trgovskem zastopanju med njo in družbo Pöensgen, ne pomeni prihodnje velike prednosti, ki jo je [ta nasprotna stranka] dobila zaradi novih strank, ki jih je priskrbel [vlagatelj kasacijske pritožbe], temveč jo je bilo treba plačati na podlagi zakona.

Zahteva po odpravnini ni prihodnja prednost, ampak izhaja iz prenehanja pogodbe o trgovskem zastopanju [...].

Ker je besedilo člena X.18 gospodarskopравниh zakonika jasno, Sodišču Evropske unije ni treba postaviti vprašanja za predhodno odločanje, ki ga je predlagal [vlagatelj kasacijske pritožbe] v zvezi z razlago pojma velike prednosti.

[Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo] v prihodnje ne bo več imela koristi od priskrbljenih strank. V tem smislu sporazum z dne 22. maja 2017, sklenjen med [nasprotno stranko v postopku s kasacijsko pritožbo] in družbo Pöensgen, izrecno potrjuje, da so ob izvršitvi tega sporazuma vsi medsebojni zahtevki strank v zvezi s plačilom, informacijami, izstavljanjem računov in

odgovornostjo, ki izhajajo iz pogodbe o trgovskem zastopanju, odpovedane 31. decembra 2006 [to je: 2016], rešeni, [vlagatelj kasacijske pritožbe] in družba Pöensgen pa bosta še naprej delala skupaj in poleg tega koristila izoblikovani nabor strank.“

Očitki

V skladu s členom X.5 gospodarskopravnega zakonika lahko trgovski zastopnik, če ni določeno drugače, za izpolnjevanje svoje naloge uporablja podzastopnike, ki jih plačuje sam in delujejo pod njegovo odgovornostjo ter v zvezi s katerimi postane naročitelj.

V skladu s členom 17(1) Direktive Sveta 86/653/EGS z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih imajo države članice obveznost, da določijo posebno obliko nadomestila za trgovskega zastopnika, čigar pogodba preneha.

Države članice so lahko izbirale med sistemom odpravnine, katerega namen je zastopniku plačati nadomestilo za vrednost doprinosa strank, ki jih je priskrbel naročitelju, in sistemom odškodnine za škodo, ki izhaja iz izgube pogodbe.

Glede prve od obeh možnosti člen 17(2)(a) zgoraj navedene direktive določa:

„Trgovski zastopnik ima pravico do nadomestila, če in kolikor:

– je naročitelju priskrbel nove stranke ali občutno razširil poslovne stike z obstoječimi strankami in naročitelj še uživa velike prednosti v poslih s temi strankami

in

– je plačilo tega nadomestila ob upoštevanju vseh okoliščin ustrezno, predvsem glede provizije, za katero je trgovski zastopnik prikrajšan in ki izhaja iz poslov s temi strankami. Države članice lahko predvidijo, da te okoliščine zajemajo tudi izvajanje ali neizvajanje konkurenčne klavzule v skladu s členom 20“.

Gospodarskopравни zakonik, v katerem je bila izbrana odpravnina, v členu X.18, prvi odstavek, določa:

„Trgovski zastopnik ima po prenehanju pogodbe o trgovskem zastopanju pravico do odpravnine, če je naročitelju priskrbel nove stranke ali je občutno razširil posle z obstoječimi strankami, pod pogojem, da lahko ta dejavnost naročitelju še naprej prinaša velike prednosti.“

V drugem odstavku iste določbe je natančneje navedeno, da če pogodba o trgovskem zastopanju vsebuje konkurenčno klavzulo, se šteje, da je naročitelj deležen velikih prednosti, razen če se dokaže nasprotno.

Tako ima brez poseganja v primere izključitve, določene v členu X.18, peti odstavek, ki v tej zadevi niso podani, trgovski podzastopnik pravico do odpravnine, ki bremeni njegovega naročitelja (trgovskega zastopnika v okviru glavne pogodbene vezi), če dokaže, da je temu naročitelju priskrbel stranke ali je občutno razširil posle z njegovimi obstoječimi strankami, in če ta dejavnost naročitelju po prenehanju pogodbe o podzastopanju prinaša velike prednosti.

Odpravnina, kot jo glavnemu zastopniku plača njegov lastni naročitelj zaradi strank, ki jih je glavnemu zastopniku priskrbel njegov podzastopnik, v tem obsegu pomeni „veliko prednost“, ki jo ima naročitelj podzastopnika po prenehanju pogodbe o trgovskem podzastopanju.

Niti neizpodbitno dejstvo, da odpravnina, plačana glavnemu zastopniku, „izhaja iz pravice, uvedene z zakonom“, niti okoliščina, da bo podzastopnik, ki je po prenehanju pogodbe o glavnem zastopanju njegovega lastnega naročitelja in pogodbe o podzastopanju postal glavni zastopnik za iste izdelke, še naprej „koristil izoblikovani nabor strank“ v okviru podzastopanja, temu podzastopniku ne odvzemata pravice do odpravnine po prenehanju pogodbe o podzastopanju.

Z sodbo, v kateri je v zvezi s pogodbo o trgovskem podzastopanju ugotovljeno, (i) da je ta prenehala, (ii) da je podzastopnik „razširil nabor strank“ in da je torej svojemu naročitelju, glavnemu zastopniku, priskrbel stranke, ni bilo mogoče – ne da bi se s tem kršila člen X.18, prvi odstavek, gospodarskopравниh zakonika in člen 17(2)(a), prva alineja, Direktive 86/653/EGS – zavrniti zahtevka vlagatelja kasacijske pritožbe za odpravnino z obrazložitvijo, da odpravnina, ki jo je zahtevala in dobila nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo ter jo je plačala družba Pöensgen, ni prihodnja prednost, da je bilo odpravnino, ki jo je dobila nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo, treba plačati na podlagi zakona ter da bosta vlagatelj kasacijske pritožbe in družba Pöensgen še naprej delala skupaj in koristila izoblikovani nabor strank.

Podredno vlagatelj kasacijske pritožbe predlaga Cour de cassation (kasacijsko sodišče), naj na podlagi člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije (prečiščena različica) predloži to vprašanje za predhodno odločanje:

[...] (ni prevedeno) [vprašanje za predhodno odločanje, ponovljeno v izreku]

IV. Odločitev Cour de cassation (kasacijsko sodišče)

Kot določa člen 17(1) Direktive Sveta 86/653/EGS z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih, države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi trgovskemu zastopniku po prenehanju veljavnosti pogodbe o trgovskem zastopanju zagotovijo nadomestilo v skladu z odstavkom 2 ali odškodnino v skladu z odstavkom 3.

V skladu s členom 17(2)(a), prva alineja, te direktive ima trgovski zastopnik pravico do nadomestila, če in kolikor je naročitelju priskrbel nove stranke ali

razširil poslovne stike z obstoječimi strankami in naročitelj še uživa velike prednosti v poslih s temi strankami.

Člen X.18, prvi odstavek, gospodarskopравниh zakonika, [...] (ni prevedeno) s katerim je prenesen člen 17(2)(a) Direktive, določa, da ima trgovski zastopnik po prenehanju pogodbe o trgovskem zastopanju pravico do odpravnine, če je naročitelju priskrbel nove stranke ali je občutno razširil posle z obstoječimi strankami, pod pogojem, da lahko ta dejavnost naročitelju še naprej prinaša velike prednosti.

V drugostopenjski sodbi je ugotovljeno, da je bil vlagatelj kasacijske pritožbe podzastopnik nasprotne stranke v postopku s kasacijsko pritožbo, ki je razširil njen nabor strank, in da je ta nasprotna stranka ob prenehanju pogodbe o glavnem zastopanju od glavnega naročitelja dobila odpravnino, vlagatelj kasacijske pritožbe pa je postal zastopnik tega nekdanjega glavnega naročitelja.

S kasacijskim razlogom se drugostopenjski sodbi očita, da je bilo vlagatelju kasacijske pritožbe plačilo odpravnine zavrnjeno z obrazložitvijo, da odpravnina, ki jo je dobila nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo, ni velika prednost, ker ne gre za prihodnjo prednost, ampak za nadomestilo, ki ga je bilo treba plačati na podlagi zakona, in da bo vlagatelj kasacijske pritožbe še naprej delal in koristil stranke skupaj z nekdanjim glavnim naročiteljem.

Za preizkus kasacijskega razloga je potrebna razlaga zgoraj navedenega člena 17(2)(a), prva alineja.

Zato je treba pred odločitvijo Sodišču Evropske unije postaviti vprašanje, navedeno v izreku te sodbe.

Iz teh razlogov je

Cour [de cassation (kasacijsko sodišče, Belgija)]

prekinilo odločanje, dokler Sodišče Evropske unije ne bo odločilo o tem vprašanju:

Ali je treba člen 17(2)(a), prva alineja, Direktive Sveta 86/653/EGS z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih razlagati tako, da v položaju, kot je obravnavani, odpravnina, dolgovana glavnemu zastopniku zaradi strank, ki jih je priskrbel podzastopnik, ni „velika prednost“, zagotovljena glavnemu zastopniku?

[...] (ni prevedeno) [sestava, datum, postopkovni preudarki in podpisi]